

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

I. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) esitatud veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusest, arvestades keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punkti 2, § 6 lõike 2 punkti 22, § 9 lõiget 1, § 11 lõikeid 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, § 12 lõige 1¹ punkti 1, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõiget 1 ja § 15 punkti 8, keskkonnaministri 16.08.2017 määrust nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ otsustab Keskkonnaamet:

- 1. Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine RMK esitatud veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse menetluse raames.**
- 2. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud, samuti kavandatava tegevuse erisused ja keskkonnameetmed muidu ilmnedu võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.**

II. ASJAOLUD

RMK esitas 28.04.2025 Keskkonnametile veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse¹ Võru maakonnas Rõuge vallas Kaugu ja Heedu külas Pärlijõel² asuva Ala-Raudsepa paisu³ ning selle juures oleva kalapääsu likvideerimise ning jõesärgi taastamise eesmärgil. Tööde piirkond asub Võru maakonnas Rõuge vallas Kaugu külas Ala-Raudsepa kinnistul⁴ ja Heedu külas Pärliniidu kinnistul⁵.

Taotletav tegevus (paisutuse likvideerimine, tahke aine paigutamine veekogusse või sette eemaldamine veekogust korrashoiu eesmärgil) ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt. Kavandatava tegevuse ala asub Natura 2000 võrgustikku kuuluval Pärlijõe loodusala ja Pärlijõe hoiualal⁶. Pärlijõe loodusala kaitse-eesmärgiks on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), võldase (*Cottus gobio*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Pärlijõe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaikade kaitse.

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. Kavandatud tegevus ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega ega ei ole selleks otseselt vajalik.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes

¹ Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.04.2025 dokument nr DM-132158-1

² VEE1155700

³ PAIS011560

⁴ Kinnistu registriora nr 25594450, katastritunnus 69701:003:0921

⁵ Kinnistu registriora nr 3655650, katastritunnus 69701:001:0089

⁶ RAH0000197; KLO2000078

2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, veeseaduse § 198 lõike 2 kohaselt on antud juhul otsustaja Keskkonnaamet KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 22, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ määruse nr 224 § 1 lõike 1 ja § 15 punkti 8, KeHJS § 6¹ lõike 3 ja § 11 lõigete 2 ja 4 kohaselt peab loa andja andma eelhindangu selle kohta, kas selline tegevus, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti, on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algamise vajalikkust. KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

EELHINNANG

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6¹ lõike 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (*määrus nr 31*).

1. Kavandatav tegevus

1.1. tegevuse iseloom ja maht

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlus esitati Rõuge vallas Kaugu ja Heedu külas Pärlijõeal asuva Ala-Raudsepa paisu ning selle juures oleva kalapääsu likvideerimise ning jõesängi taastamise eesmärgil. Tööde kogumaht u 95 m³ (veekogu põhja tahkete ainete, sh pinnase paigutamine, sh kivid ca 85 m³ ja killustik/pinnas 10 m³). Kalapääs ja veskikanal täidetakse väljaspool hoonet mineraalse pinnasega (saviliiv, liivsavi, veskikanalis ka kruus) pinnasega. Paisutatud jõesängi kujundatakse ca 50 m pikkune voolusäng, mille nõlvad kindlustatakse kivikindlustisega geotekstiilil.

1.2.tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähi-piirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Taotletavaks tegevuseks ei ole planeeringu koostamine vajalik. Tööde alale ei ole teadaolevalt detailplaneeringuid kehtestatud. Rõuge valla üldplaneeringu maakasutuse kaardi järgi on kavandatava tegevuse ala osaliselt määratletud äri maa-alana. Pärlijõgi on rohevõrgustiku koridoriks. Seega kavandatav tegevus ei ole vastuolus planeeringuga.

Kavandatav tegevus on seotud Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavaga 2022-2027 (VMK). Vesikonna veemajanduskava koostamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu veepoliitika raamdirektiivis (2000/60/EÜ) ja veeseaduses sätestatud eesmärkidest ning nõuetest. Veepoliitika raamdirektiiv seab veekaitse põhieesmärgiks kõikide vete hea seisundi saavutamise. VMK meetmekava näeb ette Ala-Raudsepa paisule meetme: „Vooluveekogu tervendamine, hüdro-morfoloogiliste tingimuste parandamine ja elupaikade taastamine“ täpsemalt „Kalade rändetingimuste parandamine ja kalade läbipääsu tagamine. Ala-Raudsepa paisule (PAIS011560) rajatud kalapääsu (looduslähedane kärestik) rekonstrueerimine L.VV/328545“.

1.3.ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Tegevus on kavandatud avalikult kasutatavas veekogus ja kaldaalal. Kavandatava tegevuse jaoks kasutatakse järgmisi ehitusmaterjale: betoon; graniitkivid; killustik ja geotekstiil. Töökorras tehnika kasutamisel ei ole põhjavee või pinnavee saastumise ohtu.

1.4. tegevuse energiakasutus

Töid viiakse läbi ehitusmasinatega. Energiakasutus on peamiselt seotud masinate poolt kütuse kasutamisega tööde teostamiseperioodil, mille energiakulu ei põhjusta olulisi ebasoodsaid mõjusid.

1.5.tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Paisu likvideerimisega kaasneb paratamatult setete allakanne nii ehitusalalt kui ka jõesängist seniselt paisutusalt. Setetekoormuse suurenemine leiab aset nii ehituse ajal kui ajutiselt selle järel. Paisust allavoolu jääv jõeosa peab taluma suurenenud setetekoormust vähemalt kuni järgmise suurveeperioodini. Setetekoormuse suurenemise mõjutab ca 3,0 km pikkust jõelõiku Ala-Raudsepa paisust allavoolu kuni Sänna Mäeveski paisuni. Kaugemale allavoolu setetekoormuse suurenemise mõju ei ulatu, sest allavoolu kanduvad setted jäävad pidama Sänna Mäeveski paisjärve. Ala-Raudsepa paisust allavoolu vahelduvad Pärlijões pikemad lausliivase põhjaga lõigud lühemate kärestikuliste ja ritraalsete lõikudega. Setetekoormuse suurenemine võib negatiivselt mõjutada eelkõige kärestikulisi ja ritraalseid jõelõike, mis on lõhelastele olulisteks sigimispaikadeks ning samuti eelistatud elupaikadeks kaitsealustele liikidele (völdasele ja paksukojalisele jõekarbile). Setetekoormuse suurenemine on lühiajaline. Järgmisel suurveeperioodil kärestikud ja ritraalsed lõigud setetest puhastuvad.

Taotletava tegevusega ei kaasne saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku.

Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat müra, müratase on sarnane tavalise ehitustegevusega kaasnevale mürale ja liikluse mürale.

1.6. tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Paisu likvideerimisel kõik materjalid või jäätmed, mis kanduvad ehitusplatsilt välja tuule, vee, autorataste vms mõjul, peab töövõtja koheselt eemaldama ning kahjustatud ala tuleb puhastada. Töövõtja peab vältima pinnase või jäätmete pudenemist teedele tööde alalt lahkuvatelt veokitelt ning mistahes sellisel moel tekkinud reostus tuleb koheselt eemaldada.

Töömaal peab olema varustus reostuse eemaldamiseks ja olmejäätmete kogumiskoht. Voolusängi kaevetööde järgset kaevatvat pinnast (mineraalpinnas) kasutatakse täiteks vasakul kaldal mahus ca 150 m³ ja ülejäänud ca 150 m³ planeeritakse laiali parema kalda lammil.

1.7. tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heide suurus

Kui tegevuse läbi viimisel kasutatakse tehniliselt korrasolevaid masinaid, on veekogust sette eemaldamisel avariilukorra tekke oht eeldatavalt väike.

1.8. tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.1. olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tööde piirkond asub kahel katastriüksusel: Ala-Raudsepa (69701:003:0921) sihtotstarbega elamumaa 100% ning Pärliniidu (69701:001:0089) sihtotstarbega maatulundusmaa 100%. Maakasutuse muutust ei ole ette näha.

Pärlijõgi on avalikult kasutatav veekogu, mille ääres on 4 m ulatuses kallasrada.

2.2. alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Kavandatava tegevuse asukohaks on Pärlijõe ürgorg. Pinnakatteks on glatsiofluviaalsed setted paksusega < 1 m. Põhjavesi on suhteliselt kaitstud. Aluspõhjaks on Gauja kihistu Kesk-Devoni ladestiku Gauja kihistu liivakivi õhukeste aleuroliidi ja savi vahekihtidega. Jõesäangi kalda moodustavad liivasetted, mis on voolu poolt erodeeritavad. Säangi põhi on liivsavimoreen, millest vool on peenema fraktsiooni minema uhtunud ja jämedamast materjalist on ülavees moodustunud kivine põhi kõrgusel ca 80,80–80,90 m. Kivide vahel on kaldaäärses sängis kohati pehmema liivasette pesasid paksusega 10–15 cm, mis suurveega regulaarselt minema kantakse ja mis aja jooksul jälle uuesti tekivad. Ala-Raudsepa pais asub Pärlijõel, mis on selles kohas veekogumina arvel (veekogum 1155700_2: Pärlijõgi Saarlase paisust suudmeni), mille seisund on hea.

2.3. keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Tegevusest otseselt mõjutatav piirkond on veekogu osa ja kaldaala, kus tegevust läbi viiakse. Tegevuspiirkond asub hajaasustusalal - Kaugu külas ja Heedu külas.

Tööpiirkond jääb Pärlijõe hoiuala (KLO2000078) territooriumile, mis kuulub Pärlijõe loodusalana (RAH0000197) Natura 2000 võrgustikku.

Looduskaitseaduse alusel kaitstavatest vee-selgrootutest on teada paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*; II kaitsekategooria), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*; III kaitsekategooria) ja rohetondihobu (*Aeshna viridis*; III kaitsekategooria) esinemine Pärlijões. Ala-Raudsepa paisu piirkonnas on olemas sobivad elupaigad paksukojalisele jõekarbile ja rohe-vesihobule.

Pärlijõgi Pärlijõe hoiuala piires kuulub keskkonnaministri määruse nr 73 (15.06.2004) alusel „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse“ ning seal kehtivad LKS § 51 piirangud.

Kavandatud tegevused parandavad loodusala kaitstava elupaigatüübi – jõed ja ojad (3260) – kaitse seisundit, sest tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet (taastub looduslähedane säng kuni 0,3 km pikkuses jõelõigus ning välditakse edaspidi ohtu jõe äravoolu reguleerimiseks paisu juures). Kavandatud tegevused parandavad ka loodusala kaitstavate liikide – jõesilmu, võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi kaitse seisundit, sest tegevused: parandavad jõesilmu rändevõimalusi paisust ülesvoolu jäävatele sigimisaladele; tagavad võldasele paremad rändevõimalused ning seeläbi vähendavad praegu paisust üles- ja allavoolu jäävate asurkondade isoleeritust; parandavad paksukojalise jõekarbi levikuvõimalusi jões (karbi vastsed parasiteerivad kaladel ning kalade paremad liikumisvõimalused parandavad ka karbi levikuvõimalusi); suurendavad jõesilmu vastsetele, võldasele, paksukojalisele jõekarbile ja rohe-vesihobule soodsate elupaikade ulatust kuni 0,3 km pikkuses jõelõigus. Seega on kavandatud tegevused otseselt suunatud loodusala kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

2.4. inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Veekogu avalikku kasutamist mõjutatakse osaliselt tööde teostamise ajal. Tööde läbiviimine ei ohusta inimeste tervist ega heaolu.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1. mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Tööde kogumaht on ca 95 m³ (veekogu põhja tahkete ainete, sh pinnase paigutamine, sh kivid ca 85 m³ ja killustik/pinnas 10 m³). Eeltoodu ilmestab tööde piirkonna ja tööde mahu väiksest osatähtsust kogu veekogu parameetritega võrreldes.

Tööd veekogus ja kaldal põhjustavad tööde ajal veekogus heljumi tavapärasest suuremat esinemist. Tegemist on siiski tööde ajal peamiselt töötsoonis ja selle vahetus läheduses esineva häiringuga, mis taastub peale tööde lõppu ning mille mõju kogu veekogu aspektist lähtudes on väheoluline.

Tööde teostamine toimub päeval ajal ning kasutatava tehnika müra mõju jääb tööde piirkonda.

Tegevusest on otseselt mõjutatud ala, kus tegevus toimub. Tegevuse eesmärk ja lõpptulemus on lähiümbruse jaoks visuaalselt positiivne. Kuna tegemist on ühekordse tegevusega, ei ole tööde puhul tegemist pikaajalise olulise mõjuga.

3.2. mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg

Kavandatud tegevusega kaasnevad häiringud avalduvad tööde ajal. Tööde ajal esineb müra ja tavapärasest suurem heljumi sisaldus vahetult veekogu töötsoonis. Arvestades tööde ala ja piirkonnaga, ei ole tegemist olulise keskkonnamõjuga, vaid ajutise tööde perioodiga seotud häiringuga. Tavapäraselt peale tööde lõppu vee kvaliteet normaliseerub (heljum settib).

3.3. mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöörduvus

Veekogu põhja tahkete ainete, sh pinnase paigutamine on ühekordne tegevus. Seega on tegemist peamiselt tööde ajal esineva väheldase mõjuga. Tööd on sobivate ilmastikutingimuste korral teostatavad lühikese ajaperioodi jooksul, mistõttu on tegevuse mõju kokkuvõttes ühekordne ja lühiajaline. Peale tööde lõppu häiring veekogule lõpeb ning veekogu veekvaliteet on eeldatavalt endine (heljum settib).

3.4. mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.5. mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.5.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Ala-Raudsepa pais asub Pärlijõe hoiualal (KLO2000078), 10,3 km kaugusel jõe suudmest. Pärlijõe hoiuala hõlmab Pärlijõe alam- ja keskjooksu lõigus suudmest kuni loodusliku sāngi lõpuni Mikita külas (25,9 km). Pärlijõe hoiuala kaitse-eesmärgiks on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaikade kaitse.

Elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) - alla kuuluvad Eestis jõgede ja ojade need lõigud, mis on püsinud looduslikus või looduslähedases seisundis. Tähelepanu vāārivad eelkõige kõrgustikelt algavad vooluveed, kus leidub jugasid ja kivise-kruusase põhjaga kārestikke. Vāārtuslikud on ka suurtest allikatest algavad külmaveelised jõed ning looduslikus looklevas sāngis voolavad tasandikujõed, mis moodustavad vanajõgesid ning kus on paiguti ka kārestikke või kiirevoolulisi kivise-kruusase põhjaga lõike. Enamasti loovad sellised jõed mitmekesiseid elupaiku, mida asustab liigirikas ja vāārtuslik jõe-elustik (sealhulgas ka haruldastesse ja/või ohustatud liikidesse kuuluvad loomad ning taimed). Sellesse elupaigatüüpi arvatud jõed ja ojad peavad olema sedavõrd puhtad, et seal saavad elada ka reostuse suhtes tundlikud liigid.

Jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) Keha angerjalaadne, pikkus tavaliselt 25–40 cm. Selg oliivroheline, pronksjas või must, küljed sinakashallid või pronksjad, kõhualune kollakasvalge. Suuava ümbritseb sarvhammastega imilehter. Eluviis siirdeline. Rannikujõgedes tavaline. Sigimispaigaks on jõgedes-ojades olevad kiirevoolulised kivise-kruusase põhjaga lõigud, vastsete elupaikadeks on jõgede-ojade kaldavööndis olevad liiva-mudasetted. Jõeelu periood kestab 3–5 aastat, seejärel teevad vastsed läbi moonde, muutuvad hõbedasteks laskujateks ning siirduvad merre, kus toituvad parasiitselt peamiselt kaladest kuni suguküpsuse saabumiseni. Seejärel toimub kuderāanne jõgedesse. Pärast kudemist valmivad hukuvad.

Võldas (*Cottus gobio*)

Vāike bentiline tõlvja keha ning laia ja lameda peaga kala. Pikkus Eestis kuni 13 cm. Soomused kehal puuduvad, keha osaliselt kaetud vāikeste ogadega. Pea külgedel lõpuskaantel, mõlemal pool, üks suurem püstine kõverdunud oga. Kehavāārvus tavaliselt pruunikas või hallikas marmorjas, ebakorrapārase tumedate laikudega. Esineb peamiselt jõgedes ning rannikumeres, järvedest Peipsis, Vōrtsjärves ning Saaremaa Karujärves. Paikse eluviisiga. Asustab enamasti kivise põhjaga alasid, vähemal arvukusel esineb kruusasel või liivasel põhjal, kus kasutab varjupaikadeks puurisu, veetaimestikku või tühje karbikodasid. Liik on hapnikunõudlik ja reostuse suhtes vāga tundlik. Ohuteguriteks on reostamine, eutrofeerumine, jõgedes ka süvendamine, kraavimine ja āravoolu reguleerimine.

Rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*)

Keskmisest suurem kiililiik. Iseloomulikeks tunnusteks on rohelised, teineteisest eraldatud silmad, laiade roheliste triipudega rindmik ning must kollakasroheliste triipudega tagakeha. Valmikud elavad vooluveekogude lähedal, kiire voolu ja puhta veega jõgede-ojade kallastel. Vastsete elupaigaks on kiirema vooluga ja hapnikurikka veega jõed-ojad, kus esinevad enamasti liivase põhjaga aladel. Ohuteguriteks on jõgede reostamine ja eutrofeerumine, maaparandus (jõgede süvendamine, kraavitamine, setetekoormuse suurenemine), paisutamine, jõgede äravoolu reguleerimine. Negatiivne mõju on põuaperioodidel ja sellega kaasneval veevaegusel ning koprapaisudel.

Paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)

Kuni 7–8 cm pikkune kergelt neerja kujuga karp. Vanemate isendite värvus tumepruun, nooremad heledamad. Elupaigaks keskmise ja kiire vooluga, eelistatult neutraalse või nõrgalt aluselise veega, jõed ja ojad. Puudub allikalistes ja külmaveelistes jõgedes-ojades. Vastsed (glohiidid) parasiteerivad põhjaeluviisiga kalade kehal ja lõpustel. Asurkonna püsimiseks ja levikuks on vajalik vaheperemees-kalastiku olemasolu.

Ohuteguriteks on maaparandus ja põllumajanduslik reostamine mürkide ja väetistega, suur setetekoormus, paisutamine, veetaseme muutused reguleeritud jõgedes, pikad põuaperioodid ja sellega kaasnev veevaegus. Oluline negatiivne mõju on liigile koprapaisudel.

3.5.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud tegevused parandavad loodusalal kaitstava elupaigatüübi – jõed ja ojad (3260) – kaitseseisundit, sest tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet (taastub looduslähedane säng kuni 0,3 km pikkuses jõelõigus ning välditakse edaspidi ohtu jõe äravoolu reguleerimiseks paisu juures). Kavandatud tegevused parandavad ka loodusalal kaitstavate liikide – jõesilmu, võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi kaitseseisundit.

Paisu likvideerimisega kaasneb setete allakanne nii ehitusalalt kui ka jõe põhjast seniselt paisutusalalt. Setetekoormuse suurenemine leiab aset nii ehituse ajal kui selle järel. Ala-Raudsepa paisust allavoolu vahelduvad Pärlijões pikemad lausliivase põhjaga lõigud lühemate kärestikuliste ja ritraalsete lõikudega. Setetereostus võib negatiivselt mõjutada kärestikulisi ja ritraalseid jõelõike, mis on lõhelastele olulisteks sigimispaikadeks. Setetekoormuse vähendamiseks näeb projektlahendus ette, et ehitustöid jõesängis tohib teha ainult veevaesel ajal alates 1. juunist kuni veetaseme tõusuni sügisel.

Paisu likvideerimisega kaasnevad järgnevad pikaajalised positiivsed mõjud:

- 1) paranevad meriforelli, jõforelli ja harjuse rändevõimalused sigimis- ja noorjarkude kasvualade ja vanemate isendite kasvualade vahel.
- 2) ca 0,3 km pikkusel jõelõigul Ala-Raudsepa paisu piirkonnas paranevad jõe- ja meriforelli ning harjuse elu- ja sigimistingimused.
- 3) hingu jaoks paranevad rändevõimalused Ala-Raudsepa praeguse paisu juures ning sellega tagatakse hinguasurkonna sidususe suurenemine Pärlijõe alam- ja keskjooksul.

Puudub oluline negatiivne mõju kaitsealadele ja kaitseväärtustele, kui kavandatava tegevuse elluviimise käigus peetakse kinni projektis toodud nõuetest. Kokkuvõtlikult saab öelda, et kavandatud tegevusel on jõe kalastiku (sh lõhelaste) seisukohast pikaajaline ning oluline positiivne mõju. Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, pöörduvad ning väheolulised.

Kavandatava tegevusega ei kaasne ebasoodsat mõju, mis võiks pikaajaliselt ja pöördumatult kahjustada loodusala eesmärgiks olevat elupaigatüüpi. Seega, ei avalda kavandatud tegevus

ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluva Pärlijõe loodusala kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.

Kavandatud tegevus toimub veekogus ja selle kaldal. Tööde ajal esineb tavapärasest suuremat müra.

3.6. Teised kaitsealad ja muud liigid

Pärlijõe loodusala on kaitstav Pärlijõe hoiualana. Hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaikade kaitse. Hoiuala kaitse-eesmärgid ühtivad loodusala kaitse-eesmärkidega. Tegevuse mõjusid on käsitletud ptk 3.5.2.

3.7. kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Keskkonnaamet ei ole taotletud tööde perioodiks lähikonnas väljastanud muid veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringud ega keskkonnalubasid veekogu korrashoiutegevusteks, süvendamiseks või muuks taoliseks tegevuseks vees, seega ei eeldata veekogus varasema tegevusega koosmõju avaldumist.

3.8.ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Kui töid viiakse läbi nõuetekohaselt, ei ole ebasoodsat mõju ette näha.

4. Eelhindangu järelendus

Keskkonnaameti hinnangul puudub Pärlijõel asuva Ala-Raudsepa paisu ning selle juures oleva kalapääsu likvideerimise ning jõesängi taastamisel oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algtamine ei ole vajalik alljärgnevatel põhjustel:

1. Kavandatud tegevus ei avaldada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluva elupaigatüübi looduslikult jõed ja ojad (3260) seisundile, Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgiks olevale liikidele.
2. On välistatud, et tegevus avaldab püsivat ja pöördumatut ebasoodsat mõju Pärlijõe loodusale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
4. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolekordi või suurõnnetusi.
5. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avarii- olukordade esinemine vähetõenäoline.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algtamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 p 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algtamata jätmine, esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud

vajalikeks keskkonnameetmeteks.

Lähtudes käesoleva eelhinnangu tulemustest ning KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 kohasest teabest puudub vajadus kavandatava tegevuse erisuste või keskkonnameetmete järelle muidu ilmnedava võimalise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

III. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

KeHJS § 11 lõike 2² alusel saatis Keskkonnaamet xx.xx.2025 kirjaga nr DM-xx keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu koos eelhinnangu ja veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu eelnõuga taotlejale seisukoha küsimiseks. Eelnõude kohta ettepanekuid ja märkuseid määratud tähtaja jooksul ei esitatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Emma Krikova

juhtivspetsialist

veeosakond

Meelis Järvemägi

vanemspetsialist

veeosakond